

Høringsnotat fra Norsk bibliotekforening til utdannings- og forskningskomiteen

Høring: [Statsbudsjettet 2025 \(kapitler fordelt til utdannings- og forskningskomiteen\)](#)

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa, Post 62 Tilskot til skulebibliotek og lesestimulering

Stortingsmeldingen “*En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.-10. trinn*” slår fast at «det er stor variasjon i kvalitet og bemanning i skulebibliotekene» (Meldt. St. 34 (2023-2024), s.58).

Meldingen viser også til forskning som sier «at systematisk bruk av skulebibliotek i opplæringen har positiv innvirkning på elevenes læring og leseferdigheter og bidrar til å utjevne sosiale forskjeller» (Meldt. St. 34 (2023-2024), s.56).

Tilskudd til skulebibliotek er derfor bra, men når vi vet at kvaliteten på skulebibliotekene er svært varierende, det er ingen bemanningsnorm, og ingen felles standard for hva et skulebibliotek skal være, er dette ikke nok. Slik kan også skulebibliotekene reelt bidra til å oppfylle målene i leselyststrategien.

Kulturrådets innkjøpsordning i skulebibliotek er et godt tiltak, men disse bøkene må formidles ut til elevene, og det er derfor behov for nok personalressurser på alle skulebibliotek.

Det er også for lite kunnskap om tilstanden i norske skulebibliotek. Grunnskolens Informasjonssystem, som henter inn statistikk har så lite, dårlig og mangelfulle spørsmål, at kunnskapsgrunlaget er for svakt. Når vi vet hvor mye forskjell skulebibliotek kan gjøre for å utjevne forskjeller, bidra til lesekompetanse og leseglede, i et budsjettår der regjeringen har gått ut med en lovet satsing på lesing er det derfor skuffende. Det er behov for et kraftig løft av skulebibliotek.

Forslag til merknad: Komiteen viser til svært varierende forskjeller mellom skulebibliotek, og behovet for personalressurser og økt kvalitet på litteraturarbeid og kildekritikk. Komiteen ber regjeringen øke tilskudd til skulebibliotek med 50 mill. kroner, altså en dobling av det foreslåtte tilskuddet.

Forslag til merknad: Komiteen viser til regjeringens arbeid med lesefremmende tiltak i leselyststrategien som er fremlagt. Skulebibliotekene spille en nøkkelrolle i arbeidet, og ber regjeringen komme tilbake med en plan for et gjennomgående løft i kvalitet og bemanning, for at alle elever skal få et godt tilbud. Målet skal være en satsing i tråd med Sveriges satsing, med en kostnadsramme på rundt en milliard kroner.

Kap. 260 Universitet og høyskoler Post 50 Statlige universitet og høyskoler

Utdanning og forskning i hele landet

Tallet på studenter som benytter seg av et desentralisert eller nettbasert studietilbud har nesten doblet seg fra 2017 til 2023. Regjeringen ønsker å styrke det desentraliserte og fleksible

studietilbudet. Universitets- og høyskolebibliotek jobber hver dag med veiledning, kildekritikk, informasjonstjenester, kurs i søk og referanser, og andre tilbud som studenter trenger for å komme trygt gjennom et studieløp. Denne veiledningen trengs også for desentralisert og nettbasert utdanning.

I det svært vellykkede prosjektet “Studenttjenester i folkebibliotek” har Senja kommune høstet viktige og gode erfaringer med et formelt samarbeid mellom Senja folkebibliotek og universitetsbibliotek ved UiT. Her har man sammen tilrettelagte for studenttjenester både med fysiske lesesalsplasser, veiledning og nødvendig faglitteratur på det folkelokale bibliotek. (<https://bibliotekutvikling.no/nyheter/folkebibliotek-legger-til-rette-for-fleksibel-utdanning-der-folk-bor/>).

Folkebibliotekene utgjør allerede en god spredning geografisk, og har en etablert infrastruktur som kan benyttes. Folkebibliotek opplever et økt tilfang av studenter i de områdene der det opprettes desentraliserte utdanninger. Studentene bruker folkebibliotek både som et egnet lokale til å studere og lese, som et sted med fasiliteter som printere, studieplasser osv., for å finne litteratur, fjernlån, veiledning i litteratursøk og andre spørsmål. Bevilgningene til studiesentre er flyttet til Kommunal og distriktdepartementet, hvor fylkeskommunene skal dele ut midler. I tillegg må også universitetene og høyskolene gis insentiver til slike samarbeid i bibliotekfeltet.

Forslag til merknad: For å styrke tilbudet i regionene med dårligere tilgang til høyere utdanning, skal et samarbeid mellom universitet- og høyskolebibliotek med lokale folkebibliotek om tilrettelegging for studenttjenester lokalt prioriteres i tildelingen under Kap.260, post 50.

Kap. 241 Tiltak for høgare yrkesfagleg utdanning

Høyere yrkesfaglig utdanning og fagskoler

Livslang læring er avgjørende. God og tilrettelagt utdanning over hele landet minsker frafall, og bidrar til å bygge et robust samfunn med flere som kan delta. Regjeringens arbeid for livslang læring er viktig i denne sammenhengen, og her kan bibliotekene spille en viktig rolle som en institusjon som er tilgjengelig gjennom et helt livsløp. Både skolebibliotek, fag- og forskningsbibliotek, bibliotek i institusjoner som tilbyr høyere utdanning, og folkebibliotek kan alle spille inn her. Fagskoler har ofte ikke egne bibliotek, og studenter bruker derfor ofte folkebibliotek over hele landet. Elever på fagskoler har også behov for opplæring og trening i kunnskapsinnhenting, kildekritikk og litteraturformidling. Det bør derfor være en plan for bibliotek tjenester i arbeidet med utvikling av fagskoler og livslang læring.

Helene Voldner

Leder, Norsk bibliotekforening